

Sygn. akt I C 45/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 09 maja 2017r.

Sąd Rejonowy w Gdyni, Wydział I Cywilny

w składzie

Przewodniczący: SSR Adrianna Gołuńska-Łupina

Protokolant: st. sek. sąd. Iwona Górską

po rozpoznaniu w dniu 25 kwietnia 2017 r. w Gdyni

na rozprawie

sprawy z powództwa D. K.

przeciwko (...) SA w G.

o ustalenie i zapłatę

sprawy z powództwa wzajemnego (...) SA w G.

przeciwko pozwanej wzajemnej D. K.

I. ustala, iż powódka D. K. nie jest zobowiązana do uiszczenia na rzecz pozwanego (...) SA w G. należności :

- w kwocie 2606 zł. 86 gr. (dwa tysiące sześćset sześć złotych 86/100) za nielegalny pobór prądu zgodnie z notą obciążeniową nr (...) z dnia 11 kwietnia 2013 roku;

- w kwocie 102 zł. 64 gr. (sto dwa złote 64/100) za wymianę licznika zgodnie z notą obciążeniową nr (...);

II. oddała powództwo D. K. w pozostałym zakresie co do żądania zapłaty;

III. oddała powództwo wzajemne (...) SA w G.;

IV. zasądza od pozwanego (...) SA w G. na rzecz powódki D. K. kwotę 176 zł. (sto siedemdziesiąt sześć złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygnatura akt: I C 45/15

UZASADNIENIE

Stan faktyczny:

Powódka D. K. nabyła prawo własności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w G. przy ul. (...). O. – D. 28 kl. II w 2013r. od P. J.. W dniu 1 października 2003r. strony umowy sprzedaży sporządziły protokół zdawczo – odbiorczy, podając, że licznik energii elektrycznej nr (...) wskazuje zużycie na poziomie 40,2 kWh. Sprzedający oświadczył powódce, że lokal był wcześniej wynajmowany.

(dowód: protokół zdawczo – odbiorczy z dnia 1 października 2003r. k. 14-15, przesłuchanie powódki D. K. płyta CD k. 175)

Licznik energii elektrycznej nr (...) był zamontowany w korytarzu ww. mieszkania.

(dowód: zeznania świadka T. K. k. 124v, zeznania świadka J. K. k. 125v)

Powódka i jej rodzina korzystali stale z takich urządzeń zasilanych elektrycznie jak: lodówka, pralka, telewizor.

(dowód: zeznania świadka T. K. k. 124v)

W czasie cyklicznie wykonywanych odczytów stwierdzono następujący stan licznika:

- 22 stycznia 2004 – 555,0	- 12 września 2007r. – 6.919,0;
(stan na dzień 01.10.2013 – 47,0);	- 24 września 2007 – 7.500,0;
- 23 marca 2004r. – 873,0;	- 21 marca 2008r. – 8.075,0;
- 20 maja 2004r. – 1.153,0;	- 30 września 2008r. – 9.488,0;
- 26 lipca 2004r. – 1.462,0;	- 18 marca 2009r. – 10.854,0;
- 16 września 2004r. – 1.727,0;	- 23 września 2009r. – 12.362,0;
- 11 marca 2005r. – 2.524,0;	- 18 marca 2010r. – 14.193,0;
- 11 maja 2005r. – 2.798,0	- 23 września 2010r. – 15.679,0;
- 13 lipca 2005r. – 3.035,0	- 18 marca 2011r. – 17.204,0;
- 15 września 2005r. – 3.306,0	- 15 września 2011r. – 18.721,0;
- 16 marca 2006r. – 4.174,0;	- 22 marca 2012r. – 20.421,0;
- 21 września 2006r. – 4.987,0;	- 17 września 2012r. – 21.993,0;
- 26 marca 2007r. – 5.995,0;	- 19 marca 2013r. – 23.625,0;
- 1 lipca 2007r. – 6.408,0;	- 25 marca 2013r. – 23.717,0.

(dowód: zestawienie odczytów ww. licznika k. 275)

W dniu 1 października 2003r. powódka zawarła z poprzednikiem prawnym pozwanego (...) S.A. z siedzibą w G. umowę sprzedaży energii elektrycznej i świadczenia usług przesyłowych przez przedsiębiorstwo przesyłowe na potrzeby gospodarstwa domowego przy ul. (...). O. – D. 28 kl. II/24 w G..

(dowód: umowa nr (...) k. 83-83v)

W dniu 25 marca 2013r. w godz. 9:00 – 10:30 pracownicy pozwanego W. G. i J. I. na podstawie upoważnienia nr (...) dokonali kontroli mającej na celu sprawdzenie prawidłowości eksploatacji i działania układów pomiarowych oraz rozliczeń energii elektrycznej, ustalenia czy miało miejsce pobieranie energii z częściowym lub całkowitym pominięciem układu pomiarowego, sprawdzenie dotrzymywania warunków umowy. W trakcie kontroli pracownicy

pozwanego dokonali oględzin przyłącza, układu pomiarowego tj. licznika nr (...) i sposobu jego zabezpieczenia. W wyniku oględzin stwierdzono uszkodzenia uszczelki z prawej strony na wysokości tarczy licznika, przy uszkodzonej uszczelce ślady zadrapań i wytarc na obudowie licznika. Nadto, stwierdzono, że uszkodzona uszczelka umożliwia ingerencję w ustrój pomiarowy licznika, co może wpłynąć na zafałszowanie wskazań licznika. Licznik wymieniono, zabezpieczono w torbie depozytowej w obecności powódki. W upoważnieniu do przeprowadzenia kontroli wskazano błędny nr licznika (...).

(dowód: protokół kontroli nr 215/13/32/2 k. 11-13, upoważnienie nr 215/13/32/2 k. 82, zeznania świadka J. I. płyta CD k. 175, pismo wyjaśniające pozwanego k. 274)

Kilka dni przed ww. kontrolą pracownicy pozwanego dokonali oględzin licznika, stwierdzając konieczność jego wymiany. Przy oględzinach była obecna córka powódki J. K..

(dowód: zeznania świadka J. K. k. 125v)

Na zlecenie pozwanego została wykonana ekspertyza licznika nr (...), w której stwierdzono, że ślady na uszczelce oraz osłonie licznika świadczą o ingerencji osób trzecich poprzez wsuwanie do wnętrza licznika elementu hamującego, ślady na wirniku świadczą o jego wstrzymaniu przez osoby trzecie za pomocą elementu hamującego wsuwanego do wnętrza licznika, wstrzymanie ruchu obrotowego skutkuje zmniejszeniem lub brakiem (na okres zatrzymania wirnika) naliczania zużycia energii elektrycznej przez układ pomiarowy.

(dowód: ekspertyza nr 18/G./2013 k. 76-81)

Pozwany wystawił na rzecz powódki dwie noty obciążeniowe:

- nr (...) na kwotę 2.606,86 zł za nielegalne pobieranie energii elektrycznej instalacją jednofazową wskutek manipulacji w układzie pomiarowym (grupa taryfowa G11) z terminem płatności do dnia 25 kwietnia 2013r.
- nr (...)// (...) na kwotę 102,64 zł za wymianę uszkodzonego przez odbiorcę licznika z terminem płatności do dnia 25 kwietnia 2013r.

Powyższa opłata za nielegalny pobór energii elektrycznej została ustalona na podstawie aktualnej taryfy.

(dowód: noty obciążeniowe k. 6-7, dane do wystawienia noty obciążeniowej k. 84-85, zeznania świadka J. Ł. k. 125)

Pismem z dnia 13 września 2013r. pozwana wezwała powódkę do zapłaty kwoty 2.709,50 zł w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania.

(dowód: przedsądowe wezwanie do zapłaty k. 87, dowód doręczenia k. 88-89)

Przedmiotowy licznik typ A52 nr (...) został założony w lokalu mieszkalnym nr (...) przy ul. (...). O. – D. 28 kl. II w dniu 1 października 1993r. Licznik został wyprodukowany w 1978r. i zalegalizowany w 1993r.

(dowód: umowa – zgłoszenie nr (...) k. 198-199, zapiska sprawdzenia licznika k. 236)

Na elementach zewnętrznych obudowy po lewej stronie licznika na wysokości tarczy ujawniono wielokrotne przekłucia uszczelki, jej zarysowania oraz ujawniono zarysowania powłoki lakierniczej korpusu licznika. Takie ślady powstają w trakcie blokowania lub wstrzymywania obrotów tarczy licznika za pomocą np. igły lub drutu. Ustalenie daty powstania śladów jest niemożliwe. Na elementach wewnętrznych tarczy wirnika ujawniono ślady w postaci zarysowań i wgniecień, które świadczą o wstrzymywaniu obrotów tarczy wirnika lub blokowaniu jej obrotów. Takie ślady nie mogły powstać w trakcie normalnej pracy licznika. Ustalenie daty powstania śladów jest niemożliwe. Ujawnione ślady wskazują na zaniżanie ilości zużytej energii zliczanej przez elementy pomiarowe licznika. Ujawnienie śladów

uszkodzeń na obudowie licznika i jego tarczy przez pracownika odczytującego stan licznika było bardzo trudne z uwagi na lokalizację uszkodzeń.

(dowód: pisemna opinia biegłego sądowego z zakresu badań mechatronicznych K. H. k. 241-246)

Ocena dowodów:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów, dowodu z zeznań świadków T. K., J. Ł., J. K., J. I., dowodu z przesłuchania powódki D. K. oraz dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu mechatroniki.

Przedłożone przez strony dokumenty są wiarygodne, albowiem żadna ze stron nie kwestionowała autentyczności tych dokumentów, ani też żadna ze stron nie zaprzeczyła, iż osoby podpisane pod tymi pismami nie złożyły oświadczeń w nich zawartych. Nadto, Sąd nie doszukał się żadnych podstaw do kwestionowania zeznań świadków. W ocenie Sądu świadkowie zeznawali szczerze, zgodnie ze swoją najlepszą wiedzą. Zeznania te nie budzą wątpliwości Sądu w świetle zasad logicznego rozumowania oraz zasad doświadczenia życiowego. Ponadto, ustalenia faktyczne Sąd oparł na dowodzie z opinii biegłego sądowego z zakresu mechatroniki K. H.. Przedmiotowa opinia została sporządzona przez osobę dysponującą fachową wiedzą techniczną, jest jasna, logiczna, nie zawiera żadnych luk czy sprzeczności, ani też nie budzi wątpliwości Sądu w świetle zasad doświadczenia życiowego czy wiedzy powszechnej. W tym stanie rzeczy nie było żadnych podstaw do kwestionowania wiarygodności i mocy dowodowej opinii przedstawionej przez biegłego K. H.. Sąd oddalił natomiast wniosek pozwanego o przesłuchanie świadka W. G., albowiem pozwany – mimo zobowiązania – nie wskazał aktualnego adresu świadka i jego wezwanie okazało się niemożliwe.

Kwalifikacja prawna:

Podstawę prawną roszczenia powódki o ustalenie, iż nie jest ona zobowiązana do uiszczenia na rzecz pozwanego należności wynikających z not obciążeniowych nr (...) oraz nr (...)// (...) stanowił przepis art. 189 k.p.c. zgodnie z którym powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Podkreślić należy, że interes prawny stanowi merytoryczną przesłankę powództwa o ustalenie, która decyduje o dopuszczalności badania i ustalania prawdziwości twierdzeń powoda, że wymieniony w powództwie stosunek prawny lub prawo istnieje lub nie istnieje. Stanowi zatem przesłankę dopuszczalności powództwa. Interes prawny zachodzi, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości, choć zawsze konieczna jest ocena istnienia interesu prawnego do wytoczenia tego powództwa na tle okoliczności faktycznych konkretnej sprawy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 5 kwietnia 2007 r., III AUa 1518/05, LEX nr 257445). Należy jednak zauważyć, iż zgodnie z poglądami judykatury powództwo o ustalenie jest niedopuszczalne, gdy istnieje możliwość wytoczenia powództwa o świadczenie. W takich sytuacjach brak jest bowiem interesu prawnego, gdyż ustalenie jest tylko przesłanką do uwzględnienia roszczenia o świadczenie (por. orzeczenie SN z dnia 19 października 1959 r., 4 CR 537/58, NP 1960, Nr 9, s. (...); wyrok SN z dnia 20 października 1970 r., II CR 190/70, L.). Co istotne, w sprawach o świadczenie dłużnik dopóty ma interes prawny w ustaleniu rozmiaru swego obowiązku, dopóki nie został przez wierzyciela pozwany o świadczenie. Gdy już został pozwany, przysługuje mu już tylko obrona w takim procesie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 lutego 1972r., I CR 388/71, L.). Bez wątpienia w niniejszej sprawie powódka miała interes prawny w ustaleniu braku jej zobowiązania, albowiem od 2013r. pozwany kilkakrotnie wzywał ją do zapłaty należności za nielegalny pobór energii elektrycznej, doręczył jej także dwie noty obciążeniowe, zastrzegając, że w razie braku zapłaty przedmiotowych należności skieruje sprawę na drogę sądową. Mimo tego przez blisko rok nie wpłynął do sądu pozew o zapłatę i dopiero w odpowiedzi na pozew wniesiony przez D. K. w niniejszej sprawie pozwany wytoczył powództwo wzajemne o zapłatę kwoty 2.709,50 zł z tytułu należności za nielegalne pobieranie energii elektrycznej oraz za wymianę licznika. W świetle przedstawionych powyżej okoliczności nie ulega wątpliwości, że kierowanie do powódki roszczeń o zapłatę rodziło stan niepewności prawnej, zaś wskutek niewytoczenia przez pozwanego powództwa o zapłatę powódka nie miała innej drogi do obrony przed roszczeniami aniżeli wniesienia pozwu o ustalenie braku zobowiązania.

W sytuacji, jaka miała miejsce w niniejszej sprawie, rozstrzygnięcie powództwa powódki zależało od ustalenia, czy zachodziły podstawy do obciążenia jej opłatą taryfową za nielegalny pobór energii elektrycznej, a zatem ustalenia czy zostały spełnione przesłanki powództwa wzajemnego. Podstawę roszczenia pozwanego (powoda wzajemnego) stanowił przepis art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r. – Prawo energetyczne (Dz.U.2017.220), zgodnie z którym w razie nielegalnego pobierania paliw lub energii, przedsiębiorstwo energetyczne może: pobierać od odbiorcy, a w przypadku, gdy pobór paliw lub energii nastąpił bez zawarcia umowy, może pobierać od osoby lub osób nielegalnie pobierających paliwa lub energię opłatę w wysokości określonej w taryfie, chyba że nielegalne pobieranie paliw lub energii wynikało z wyłącznej winy osoby trzeciej, za którą odbiorca nie ponosi odpowiedzialności albo dochodzić odszkodowania na zasadach ogólnych. Wskazany powyżej przepis art. 57 ust. 1 przywołanej ustawy opiera się na zasadzie odpowiedzialności cywilnoprawnej. Ogólne przesłanki tej odpowiedzialności konstytuuje przepis art. 361 k.c., zgodnie z którym zobowiązany do naprawienia szkody ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. A zatem, aby można było mówić o odpowiedzialności cywilnoprawnej muszą być spełnione łącznie trzy przesłanki: po pierwsze zdarzenie wywołujące szkodę, po drugie musi wystąpić szkoda, po trzecie zaś – normalny związek przyczynowy pomiędzy zachowaniem się sprawcy szkody a samą szkodą. Zdarzeniem wywołującym szkodę, na gruncie art. 57 ust. 1 ustawy prawo energetyczne, jest nielegalny pobór energii. Zgodnie z art. 3 pkt 18 cyt. ustawy nielegalne pobieranie energii to pobieranie energii bez zawarcia umowy, z całkowitym albo częściowym pominięciem układu pomiarowo – rozliczeniowego lub poprzez ingerencję w ten układ mającą wpływ na zafalszowanie pomiarów dokonywanych przez ten układ pomiarowo – rozliczeniowy. Jak podnosi się w judykaturze skorzystanie przez przedsiębiorstwo energetyczne z możliwości obciążenia opłatą określoną w art. 57 ust. 1 Prawa energetycznego jest niezależne od winy sprawcy. Niemniej aby strona powodowa mogła wystąpić ze skutecznym roszczeniem opartym na ww. przepisie, musi wykazać, że nielegalny pobór miał miejsce. Dla poniesienia odpowiedzialności pozwanego nie jest wystarczające przyjęcie, iż ingerencja w licznik rzeczywiście skutkowałą zmianą wskazań pobrań energii. Jest tak wówczas, gdy brak jest ustaleń świadczących, iż licznik zamontowany u pozwanego był w chwili montażu wolny od wad, tj. nie miała miejsca uprzednia ingerencja osób trzecich. Pozwany tymczasem odpowiadać może za jego stan i prawidłowe działanie dopiero od momentu jego zainstalowania na posesji (por. wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 11 lutego 2015r., III Ca 1017/14, L.).

Na podstawie zebranego materiału dowodowego można stwierdzić, że doszło do ingerencji w układ pomiarowo – rozliczeniowy, rejestrujący zużycie energii elektrycznej w lokalu stanowiącym własność powódki. Wynika to wprost z opinii biegłego sądowego, który na elementach zewnętrznych obudowy po lewej stronie licznika na wysokości tarczy stwierdził wielokrotne przekłucia uszczelki, jej zarysowania oraz zarysowania powłoki lakierniczej korpusu licznika, a także ślady w postaci zarysowań i wgnieceń na elementach wewnętrznych tarczy wirnika, które świadczą o wstrzymywaniu obrotów tarczy wirnika lub blokowaniu jej obrotów. Jak wyjaśnił K. H. takie ślady jak ujawnione na obudowie licznika powstają w trakcie blokowania lub wstrzymywania obrotów tarczy licznika za pomocą np. igły lub drutu. Zdaniem biegłego ujawnione ślady wskazują na zaniżanie ilości zużytej energii zliczanej przez elementy pomiarowe licznika. Kwestią istotną – w świetle powyższego judykatu – jest moment powstania powyższych śladów ingerencji w układ pomiarowo – rozliczeniowy. Z opinii biegłego wynika, że ustalenie daty powstania śladów i uszkodzeń – na podstawie badań mechatronicznych – nie jest możliwe. Niemniej, zdaniem Sądu, na podstawie innych dowodów można stwierdzić, że do ingerencji w układ licznika zamontowanego w mieszkaniu powódki doszło zanim objęła ona sporny lokal w posiadanie. Jak zeznała D. K. przedmiotowy lokal nabyła w 2003r. Przy sprzedaży strony umowy sporządziły protokół zdawczo – odbiorczy, w którym podano stan licznika energii elektrycznej nr (...). Zgodnie z treścią protokołu zarejestrowane przez licznik zużycie wynosiło ledwie 40,2 kWh. Jednocześnie należało mieć na uwadze, że przedmiotowy licznik został założony w lokalu mieszkalnym nr (...) przy ul. (...) O. – D. 28 kl. II w dniu 1 października 1993r. Jak stwierdził świadek J. I. takie zużycie jest bardzo małe jak na okres 10 lat. Tak niskie zużycie świadczy o tym, że albo przez ten dziesięcioletni okres lokal był w ogóle niezamieszkiwany albo zużycie energii elektrycznej zarejestrowane przez licznik nie odpowiada rzeczywistemu zużyciu. Pierwszą okoliczność należało wykluczyć wobec zeznań powódki. Jak bowiem zeznała D. K. poprzedni właściciel lokal wynajmował. W związku z powyższym należało przyjąć, że albo poprzedni właściciel albo najemca dokonali celowego uszkodzenia licznika w celu zaniżenia zużycia oraz kosztów energii elektrycznej. W związku z powyższym należało uznać, że nielegalne pobieranie

energii elektrycznej wynikało z wyłącznej winy osoby trzeciej, za którą powódka nie ponosi odpowiedzialności, co stanowi okoliczność wyłączającą jej odpowiedzialność, zgodnie z art. 57 ust. 1 Prawa energetycznego.

Z powyższych przyczyn – na mocy art. 189 k.p.c. w zw. z art. 57 ust. 1 Prawa energetycznego – Sąd uwzględnił roszczenie powódki o ustalenie braku zobowiązania wynikającego z not obciążeniowych nr (...) oraz nr (...)// (...), o czym orzekł w punkcie I. Jednocześnie, uwzględnienie powództwa o ustalenie oznaczało bezzasadność powództwa wzajemnego o zapłatę należności wynikających z ww. not obciążeniowych. Z tego względu, na podstawie art. 57 ust. 1 Prawa energetycznego a contrario – Sąd orzekł jak w pkt III.

Nadto, powódka w niniejszym postępowaniu domagała się zasądzenia kwoty 800 zł tytułem odszkodowania za zawyżenie rachunków za energię elektryczną za okres od 18 marca 2009r. do 19 marca 2013r. Powództwo w powyższym zakresie nie zasługiwało na uwzględnienie, albowiem powódka nie wykazała – mimo spoczywającego na niej ciężaru dowodu – swojego roszczenia. Przede wszystkim zauważyć należy, iż pozwany nie posiada legitymacji biernej w powyższym zakresie, albowiem sprzedażą energii elektrycznej i rozliczaniem zużycia prądu zajmuje inny podmiot tj. (...) S.A. z siedzibą w G.. Niezależnie od powyższego nie udowodniono, że faktycznie koszty energii zostały zawyżone. Podkreślić należy, iż rachunki były wystawiane na podstawie zużycia rejestrowanego przez sporny licznik, który jak podano powyżej nosił znamiona ingerencji osób trzecich. Pozwany nie ponosi jednak odpowiedzialności za stan tego licznika, nie wykazano bowiem, że ingerencji w układ pomiarowy dokonał pracownik pozwanego albo inna osoba, za którą pozwany ponosi odpowiedzialność, stąd brak jest adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy działaniem pozwanego a poniesioną przez powódkę szkodą. Nadto, wskazać należy, iż zużycie energii elektrycznej zależy od wielu czynników jak ilość urządzeń zasilanych prądem, energooszczędność tych urządzeń czy liczba mieszkańców korzystających z prądu i nie można wykluczyć, że te okoliczności także miały wpływ na różnice w wysokości ponoszonych kosztów. Z powyższych względów – na mocy art. 415 k.c. w zw. z art. 471 k.c. a contrario – powództwo w powyższym zakresie należało oddalić.

Koszty procesu:

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. i zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 176 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu.